

**Олійник І.О.**

здобувач вищої освіти  
юридичного факультету  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

**Карпенко Р. В.**

кандидат юридичних наук,  
старший викладач кафедри  
цивільно-правових дисциплін  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

## **ПРОБЛЕМАТИКА МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ**

Усиновлення є однією із досліджуваних тем сьогодення, адже це невід'ємна частина життя, яка потребує детального вивчення. Даний процес він може відбуватися не лише на території нашої держави, але і за її межами, що уже стало звичайною практикою. Особлива увага приділяється інституту усиновлення через великі масштаби сирітства та дитячої бездоглядності з боку батьків. Умовами розвитку тенденції залишення своїх дітей виступає в багатьох сім'ях важка економічна ситуація, пияцтво та народжуваність неповнолітніми, які ще не є готовими для того, щоб стати батьками, тому інститут усиновлення впливає на підтримку соціуму та майбутньому дітей. Проте, з розвитком міжнародного усиновлення з'явилося чимало нових проблем, а саме торгівля дітьми або використання їх у корисливих цілях. Дослідженням даного питання займалися у своїх працях В. А. Рясенцева, І.А. Зіміна, Н.В. Погорецька, О.О. Грабовська, К.В. Гечка, В.В. Забровський, І.А. Моренець та інші вчені. Важливим напрямком державної політики є охорона дитинства. Аналіз статистичних даних останніх років свідчить про те, що стрімко розвивається інститут міжнародного усиновлення.

Важливою передумовою усиновлення згідно ст.24 Закону України «Про охорону дитинства» є лише за умови неможливості влаштувати дитину в рідному середовищі, приймається рішення про міждержавне усиновлення [1]. Функцію захисту прав та інтересів дітей у міждержавному усиновленні міжнародне право покладає на державу походження дитини та державу, в якій проживають усиновлювачі.

Законодавством України встановлені обов'язкові вимоги, які слід враховувати при здійсненні усиновлення з іноземним елементом, а саме: 1) іноземці можуть усиновити українську дитину лише після вичерпання національних можливостей її влаштування в сім'ю; 2) переважне право на усиновлення дитини-громадянина України мають іноземці, які є родичами дитини,

громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правової допомоги, подружжя; 3) для здійснення усиновлення іноземцями дитина має пробути не менше одного року на обліку у урядовому органі державного управління з усиновлення та захисту прав дитини; 4) іноземні громадяни не можуть всиновлювати українських дітей віком до одного року [2].

Особливістю інституту усиновлення є дотримання обов'язкової доумовної процедури, яка включає в себе звернення до Міністерства соціальної політики України, подання заяви про бажання усиновити дитину, отримання висновку та згоди Міністерства соціальної політики України. [3] Складність даної процедури полягає обтяженням іноземним елементом, викликана тим, що для регулювання цієї сфери правовідносин застосовується не лише національне законодавство, а й міжнародні та міждержавні нормативно-правові акти, які мають свої особливості. Також іноземці можуть усиновляти дітей, які не є сиротами і мають родичів. Крім того, недосконалість процедури усиновлення іноземцями дозволяє їх посередникам, прикриваючись довіреністю, виконувати дії замість прийомного батька, які той повинен виконувати особисто [4].

Згідно цього виникає чимало проблемних питань, що також впливає на дітей, а саме: 1) відсутній контроль за дотриманням прав усиновлених дітей, які були вивезені за кордон. Гаазька конвенція 1993 р. не зобов'язує надавати звіти після всиновлення, але жодною мірою не обмежує і не виключає їх; 2) розвиток корупції, адже іноземців, які бажають усиновити дитину з України, щонайменше 5 тисяч щорік; 3) відсутність правового закріплення повернення усиновлених дітей до країни свого походження. [5].

Отже, даний інститут потребує вирішення зазначених потреб, адже це є передумовою позитивних факторів, а саме: зростання дитини у родинному середовищі, отримання майнових прав на рівні з біологічними дітьми, можливість розвиватися. Тому, потрібно провести офіційні дослідження для викорінення всіх проблемних питань, удосконалити положення Гаазької конвенції, запровадити досконалий механізм знайомств іноземців з дітьми та розробити тести (психологічного напрямку), що будуть відображати готовність усиновити дітей. Важливо пам'ятати, що розвиток даного інституту це можливість зробити життя даної категорії дітей кращим.

1.ЗУ «Про охорону дитинства». Редакція від 03.07.2020, підстава - 720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>;

2.Деркаченко Ю. Правова забезпеченість і соціальна обумовленість міжнародного усиновлення. *Юридична Україна*. 2006.

3.Гечка К.В. Заборовський В.В. Міжнародне усиновлення дітей: Проблемні аспекти. Порівняльне аналітичне право. 2015  
URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4670/1/Заборовський.%20Міжнародне%20усиновлення%20дітей.pdf>;

4.Погорецька Н.В. Міжнародне усиновлення: Проблемні питання. *Форум права*  
URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9767/1/Morenec.pdf>.